

SERGI PUIG

UN COMBATENT CONTRA EL FEIXISME

Lluís Balart Boïgues

La peripècia personal dels qui van perdre la Guerra Civil Espanyola és encara poc coneguda. El cas de Sergi Puig, n'és un més. Va militar des de jove al PSUC i va ser un combatent antifeixista tota la seva vida, que transcorre durant la Guerra Civil Espanyola, la Segona Guerra Mundial i la lluita clandestina antifranquista.

La seva vida va estar marcada pels principals esdeveniments històrics que van afectar la peripècia dels militants comunistes a Catalunya, dels quals en va ser protagonista i testimoni.

The personal journey of those who will lose the Spanish Civil War is not well known. The case of Sergi Puig is one of them. He went to the PSUC as a young soldier and was an anti-fascist fighter throughout his life, which took place during the Spanish Civil War, the Second World War and the clandestine anti-Franco war. His life will be marked by the main historical events that will affect the journey of the communist militants to Catalonia, of which he will be the protagonist and witness.

PARAULES CLAU:

PSUC, Guerra Civil Espanyola, exili, Segona Guerra Mundial, maquis, depuració, estat d'excepció

KEYWORDS:

PSUC, Spanish Civil War, exile, Second World War, maquis, depuration, state of exception

*Al professor Antoni Jordà, per la informació documental facilitada,
una ajuda inestimable en la recerca sobre Sergi Puig.*

◆ Introducció

Vaig tenir notícia de Sergi Puig per la seva filla Janine, que resideix a Tarragona des de fa molts anys, i me'n va parlar. Poc a poc, vaig anar descobrint que el seu pare havia estat un membre destacat del PSUC local en temps de la Guerra Civil Espanyola.

Amb les notes que Janine guarda com un tresor, les anotacions de la seva mare, que recollia sobre la vida i accions de Sergi, vam començar a establir paral·lelismes amb les fonts documentals que confirmaven el record familiar. Al testimoni de Janine, s'hi va afegir l'aportació del seu germà gran Michel. Òbviament és una visió apassionada des d'un punt de vista personal i familiar, però precisa quan es pot comprovar documentalment.

És el relat d'una vida trasbalsada per la guerra, com la de tothom que la va viure. El que podria haver estat una vida plàcida dedicada a l'atletisme, l'ensenyament i a les inquietuds polítiques i sindicals es va trasmudar en una vida d'aventura i risc, com la de moltes altres persones lluitadores.

Però sobretot és una vida de lliurament a un principi ideològic i de fidelitat al servei d'una causa. La seva vida va estar marcada per la militància al PSUC, un partit que va néixer en unes condicions extremes per fer front a l'aixecament militar que va iniciar la Guerra Civil espanyola. No n'hi va haver prou amb perdre la guerra, va seguir el combat contra els nazis, convençut que les forces aliades acabarien amb el règim del general Franco. I ni tan sols no es van rendir, ell i altres, quan fou evident que això no passaria. Una lluita que es va traspasar a l'interior del país, on van patir la repressió franquista i l'ostracisme civil que el qualificatiu de comunista comportava. Van prosseguir el seu combat per retornar la democràcia, com a primer pas per assolir la construcció d'una societat socialista, que, en definitiva, era l'objectiu de Sergi i els seus companys polítics.

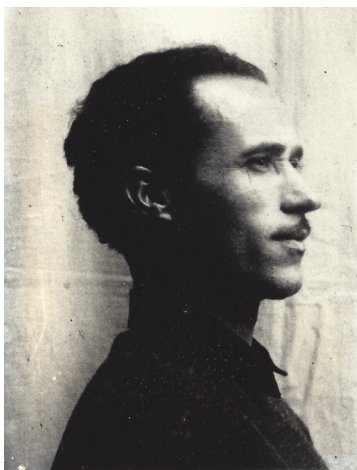
El seu cas, que no és únic ni excepcional, és una mostra més de la injustícia que s'ha fet a la generació que va defensar la República i la democràcia, primer amb les armes, i després en la lluita clandestina, amb tenacitat i valor. Homes i dones, persones anònimes que van enfrontar una situació extraordinària. Van estar a primera línia de la lluita per les llibertats democràtiques, i per això es mereixen el reconeixement de tota la societat.

◆ Primers anys i formació

Sergi Puig Almirall va néixer el dia 25 de gener de 1912, a Barcelona, al barri de la Barceloneta. La seva família es va traslladar a Tarragona on va créixer i es va integrar en la vida social tarragonina. El seu germà gran, Joan, i ell mateix, practicaven l'atletisme al Club Gimnàstic de Tarragona, del qual eren socis destacats. Al novembre de 1931 Joan Puig resultava elegit president de la Secció d'Atletisme del Club, i Sergi hi figurava com a vocal.¹ La Federació Catalana d'Atletisme té enregistrats dos rècords de Catalunya, en l'especialitat de relleus 4x200, on figura el cognom Puig en l'equip, tal vegada els dos germans, ja que eren equips diferents. El primer és del 9 de novembre de 1930, l'equip estava format per Miquel, Pallach, Garrido i Puig, amb una temps de 1' 44" 4, que batia un altre equip del Gimnàstic, el 7 d'agost de 1932, format per Huguet, Roig, Ros i Puig, que va obtenir una marca de 1' 43" 2.

Sergi va estudiar magisteri i des de maig de 1931 exercí com a mestre interí a l'escola dels Muntells, al terme municipal de Sant Jaume d'Enveja (Montsià). Ingressava al cos de mestres nacionals l'any 1933,² amb plaça en propietat a l'Escola Mixta d'Aiguamúrcia (Baix Camp), on es va incorporar el 12 de novembre de 1934.

Tenim alguna notícia de la seva activitat política i sindical. En una nota breu, publicada a *La Vanguardia* el 30 d'abril de 1936, on es parlava dels mestres d'octava categoria de Tarragona, que se solidaritzaven amb els comitès constituïts a Madrid i La Corunya en defensa de les seves reivindicacions, apareix el nom de Sergi Puig en una «relación de cotizantes directos al Comité de La Coruña»,³ cosa que indica una certa activitat sindical o, si més no, inquietuds.

1 *Diari de Tarragona*, 3 de novembre de 1931, p. 5.

2 *Diari de Tarragona*, l'11 d'octubre de 1933, p.3, publicà el resultat de la primera prova per obtenir plaça i el 29 de novembre de 1933, p. 4, la segona, a les dues hi apareix Sergi Puig.

3 *La Vanguardia*, 30 d'abril de 1936, p. 20.

Un informe de la comissaria de Tarragona del Cuerpo General de Policía, de data 6 de desembre de 1957, informa de la seva militància política anterior a la Guerra Civil:

Durante esta época (1933-1936), se destacó como izquierdista acérrimo, estando afiliado al PSUC, del que hacia gran propaganda. Integró con otros el Comité Local de Intelectuales Antifascistas. Fue de los primeros en aplicar la escuela laica.⁴

El PSUC no es fundà fins l'any 1936, però, per a la finalitat de l'informe policial, no és una dada rellevant, indica que desenvolupava una activitat política probablement en un dels quatre partits que es van fusionar per crear-lo.

◆ Guerra Civil

El 17 de juliol de 1936 l'exèrcit d'Àfrica es revoltà contra el Govern de la República, el 18 el general Franco en prengué el comandament i el 19 l'arremorament esclatava a la península. Començava així la Guerra Civil espanyola.

El 19 de juliol la guarnició de Barcelona es va sumar a l'aixecament i fou derrotada, principalment per la mobilització de les organitzacions obreres, igual com succeí a Madrid i altres ciutats. A Tarragona les tropes no es van sumar al moviment sediciós.

Com a reacció a la greu situació creada, el 21 de juliol es fundà un partit marxista, el Partit Socialista Unificat de Catalunya (PSUC), com a resultat de la fusió de quatre organitzacions que ja feia mesos que estaven en converses amb aquesta finalitat: la Unió Socialista de Catalunya, el Partit Comunista de Catalunya, el Partit Català Proletari i la Federació Catalana del PSOE.

El mateix dia, a Catalunya, un decret creà el Comitè Central de Milícies Antifeixistes (CCMA) per coordinar les milícies creades que es dirigien a lluitar al front de combat que es formà a Aragó; però, de fet, era on residia el poder executiu.

El 26 de setembre de 1936 les forces polítiques i sindicals antifeixistes acordaren la formació d'un nou govern de la Generalitat i el CCMA es va autodissoldre. Jaume Miravittles, que n'havia format part i que també participà en el nou govern, ho explicà així:

⁴ Archivo General de la Admnsitración. Expediente de depuración de el/la maestro/a Sergio Puig Almirall. Aiguamúrcia (Tarragona).

A partir de mediados de septiembre de 1936 se liquidó el Comité de Milicias Antifascistas de Cataluña, para dar lugar a un gobierno de la Generalitat capaz de controlar mejor la convulsión revolucionaria que se produjo a causa del golpe de Estado del 18 de julio. Yo formé parte de aquella reorganización con el cargo de Comisario de Propaganda del Gobierno de la Generalitat.⁵

Una ordre del 12 d'octubre de 1936 va dissoldre tots els organismes de poder local creats per la revolució i els va substituir per ajuntaments, d'acord amb la correlació de forces al Govern de la Generalitat. A Tarragona l'ajuntament va estar format per 9 regidors d'ERC, 9 de la CNT, 6 del PSUC, 3 d'ACR, 3 del POUM i 3 de la Unió de Rabassaires.

Entre els representants del PSUC, en el sisè lloc hi figura Sergi Puig.⁶

La seva activitat com a representant institucional fou breu, perquè pocs mesos després s'incorporà al front amb el batalló Tàrraco:

...el comandant Muntané organitzarà el 2n Batalló, format bàsicament per voluntaris, alguns incorporats de les lleves del 34 i del 35 i de la tropa que, procedent d'Extremadura, havia arribat a la ciutat en un vaixell portuguès; aquests eren 135 carrabiners i 130 soldats. Tot plegat, el Batalló Tàrraco, amb 700 homes i sota les ordres del comandant Benages i del comissari polític Sancho, marxarà cap al front de Madrid a inicis de març de 1937.⁷

Sergi participà en el batalló Tàrraco en qualitat de comissari polític, des del front envià articles que van ser publicats a l'òrgan local del PSUC, *Endavant*, a la secció «Parla el Front». Són d'un alt contingut ideològic.

El primer, de 22 de maig de 1937, es titula «Un clam d'indignació», el dedica a condemnar els fets de maig, que atribueix a «elements trotskistes, agents de la provocació i del feixisme internacional», comparant l'abundància d'armes que exhibeixen a la rereguarda amb l'escassetat al front.⁸

El segon és de 5 de juny de 1937, porta per títol «Altaveu del Front» i explica l'ús d'un nou recurs tecnològic per fer propaganda al front, un altaveu a través del qual s'adrecen a les tropes del bàndol franquista, convidant a par-

5 Jaume Miravittles: *Los comunicados secretos de Franco, Hitler y Mussolini*. Plaza & Janés SA Editores. Barcelona 1977, p. 110.

6 AHMT. Llibre d'actes del Ple, núm. 14. Plenari municipal de 22 d'octubre de 1936, folis 102 a 104.

7 Jordi Piqué: *La crisi de la rereguarda. Revolució i guerra civil a Tarragona (1936-1939)*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Barcelona, 1998, p. 117.

8 *Endavant*, 22 de maig de 1937, p. 3.

lar a militants de partits o sindicats que havien abandonat les files enemigues per passar-se al bàndol republicà. L'article té un to optimista, confia que l'argumentació dels comissaris polítics farà canviar de bàndol tots els que combaten equivocadament o per la força amb els rebels.⁹

El següent té data del 13 de juny, és el més literari. El seu títol és «Des del front del Jarama» Descriu el paisatge bucòlic que es veu des de les trinxeres, amb el riu Manzanares al fons, que el porta a reflexionar sobre la propietat de les terres, i acaba recordant que al davant hi tenen l'enemic.¹⁰

El darrer es va publicar el 26 de juny. A la portada del diari hi ha una fotografia de Sergi Puig, amb aquest peu de foto: «El nostre camarada Sergi Puig, comissari Polític del Batalló Tàrraco, el qual s'ha guanyat la simpatia del Batalló pel seu comportament com a obrer revolucionari». A l'interior es publicà l'article de Sergi Puig «S'han passat dos moros», on explica l'acollida a un magribí, fugitiu de les files de Franco. La nit següent el van convidar a parlar per l'altaveu, amb èxit, un compatriota se li va sumar.¹¹

El mes de març de 1938 aprovà un examen per ingressar a l'Escola Naval Popular,¹² on obtindria el grau de tinent d'Infanteria de Marina.¹³

Poca cosa més sabem de la guerra. Al front hi va anar amb el seu germà Joan. Ambdós van ser traslladats al front de l'Ebre. Joan va morir en la batalla i Sergi va seguir l'exèrcit popular en la seva retirada de Catalunya, fins a la frontera amb França, que va creuar clandestinament per evitar ser internat en un camp de refugiats.

⁹ *Endavant*, 5 de juny de 1937, p. 3.

¹⁰ *Endavant*, 13 de juny de 1937, p. 3.

¹¹ *Endavant*, 26 de juny de 1937, p. 1 i 3.

¹² *Diario Oficial del Ministerio de Defensa Nacional*, núm. 73, de 26 de març de 1938, p. 894.

¹³ *Diario Oficial del Ministerio de Defensa Nacional*, núm. 171, de 10 de juliol de 1938, p. 126.

◆ Primer exili

L'1 de setembre de 1939, Alemanya envaí Polònia, en resposta, el Regne Unit i França declaraven la guerra a Alemanya, començava la guerra a Europa.

El juny de 1940, Alemanya ocupava França.

Alfons Martorell, anarquista de Reus, a les seves memòries, fa una viva descripció de la situació en què es trobaven els republicans a França: «Durant l'ocupació nazi a França, cada refugiat se les manegava com podia. Era difícil fer una vida normal, tant individualment com col·lectiva, a causa de la nostra situació política. Però n'hi havia bastants que vivien clandestinament per les capitals, amb papers o sense. Alguns col·laboraven amb la resistència. Una majoria vivia fent estraperlo.»¹⁴

Sergi Puig va ser, sens dubte, dels que vivien clandestinament. Les notes que conserva Janine, parlen d'un certificat emès el 27 de maig de 1971 pel director de la presó de Toulouse que acredita la presència al centre des del 3 de febrer de 1943, on va arribar des d'un centre de detenció anterior, on estava des del 14 de setembre de 1942. A la presó de Toulouse s'hi va estar fins el 14 de juny de 1944.

El seu fill, Michel Puig, va facilitar la referència d'un petit llibre titulat *Ceux d'Ambléon. Histoire d'un maquis*, una publicació, apareguda l'any 1946 escrit per Johannes Peysson, comandant del grup de maquis, que el va signar, encara, amb el nom de guerra, «Lucas». El llibre, que en l'actualitat és pràcticament intrombable, descriu l'activitat del grup guerriller on va estar enquadrat Sergi Puig.

Tan sols en coneixem algunes pàgines. Un paràgraf, transcrit per la mare de Janine, que no s'ha pogut contrastar diu: «Le sang-froid du lieutenant Serge Puig, un espagnol, officiel de l'armée républicaine, qui s'est évadé d'un camp de concentration et qui nous a rejoint quelques semaines auparavant, sauve la situation...»¹⁵. Segons Janine, l'evasió es va produir al tren que el deportava al Camp de Dachau.

Per aquesta, i una altra acció, va merèixer ser citat a l'ordre del dia de la Divisió: «S'est particulièrement distingué a RUY le 1er d'Août 1944 où il abattu au revolver le tireur de F.M. d'un camion allemand, contribuant largement a la destruction complète du véhicule et de ses occupants. A été

14 Alfons Martorell: *República, revolució i exili. Memòries d'un llibertari reusenc*. Edicions del Centre de Lectura. Reus 1993, p. 187.

15 La sang freda del tinent Sergi Puig, un espanyol, oficial de l'exèrcit republicà, que es va escapar d'un camp de concentració, i que se'ns va unir fa unes setmanes, salva la situació...

blesé à Bougoin le 23 Août 1944.»¹⁶ La citació comportava que se li atorgava la condecoració de la Creu de Guerra amb estrella d'argent, una distinció creada durant la Primera Guerra Mundial, que el general Charles de Gaulle va recuperar per als combatents de la Segona.

L'episodi on va ser ferit, del qual se'n fa una breu referència en el darrer paràgraf de l'ordre del dia, s'ha pogut consultar en unes pàgines de l'esmentat llibre publicades a Internet:

23 d'Aôut. Libération de Bourgoin

[...] Il est 12h30. Le poste est enlevée d'haute lutte. Les blesses sont nombreux. Mon chef de section Serge P est touché au menton gravement. Il est dirigé sur l'hôpital de Morestel.¹⁷

Lesforç de Sergi es va veure recompensat amb la victòria dels aliats. Acabada la guerra, va treballar d'instructor de colònies estiuenques a l'empresa Renault. Es va casar amb Rolande Poisson Parsus, que era germana d'un company que va conèixer a la presó, Adrien. Van tenir tres fills, Michel (1948), Janine (1953) i Sergi (1954). Havia quedat endarrere un primer matrimoni a Espanya, no reconegut per les lleis imposades pel règim sorgit de l'autonomenat «Glorioso Alzamiento Nacional».

Lesperança que els aliats, al final de la guerra, decidissin atacar Espanya per fer fora la dictadura feixista va animar els exiliats republicans, principalment comunistes i anarquistes, a organitzar grups de guerrillers a l'interior. Però la Guerra Freda entre Estats Units i la Unió Soviètica, com a capdavanters de les respectives zones d'influència, va imposar la seva lògica i el règim de Franco se'n va beneficiar.

El PSUC es va veure afectat en la mesura que s'incrementà en el seu si la influència del Partido Comunista de España (PCE), reforçant el seu perfil comunista.

El 1947, després d'una important detenció de membres relacionats amb els guerrillers a Barcelona, s'iniciava un canvi tàctic, orientant els militants al treball dins les empreses, en contacte amb els treballadors. La va impulsar Gregorio López Raimundo, que es feu càrrec de la direcció del PSUC a

¹⁶ S'ha distingit particularment a RUY, l'1 d'agost de 1944 on va abatre amb revòlver el tirador d'F.M. d'un camió alemany, contribuint en gran mesura a la destrucció completa del vehicle i dels seus ocupants. Ha estat ferit a Bourgoin el 23 d'agost de 1944.

¹⁷ 12:30 La plaça s'alça en una forta lluita. Els ferits són nombrosos. El meu cap de secció, Sergi P, ha estat ferit greument al mentó. Ha estat dut a l'hospital de Morestel. Lucas. *Céux d'Ambléon: Histoire d'un maquis. La libération de Lyon*. Pàgina 7 i 8. <<http://classic-intro.net/Doc-VAC/Scribe/dossiers/Ambleon.pdf>>

l'interior. A partir d'aquest canvi d'actuació política eren necessaris quadres dirigents capaços de reconstruir l'organització política a Catalunya, en les difícils condicions que imposava la dictadura a Espanya.

Retorn a Catalunya

El desembre de 1939 la Comisión Depuradora D del Magisterio Primario de Tarragona va obrir un expedient de depuració a Sergi Puig, a conseqüència del qual se'l va separar del servei per Ordre ministerial de data 12 de maig de 1941.

El 8 de setembre de l'any 1957 presentà una instància, adreçada al ministre d'Educación Nacional, en què demanava la revisió del seu expedient de depuració i la reincorporació al servei, que va ser admesa a tràmit. En aquesta instància deia que vivia a França, al Boulevard J. Jaurès, a Billancourt, una ciutat veïna de París, on estava situada la principal fàbrica de Renault.¹⁸ En data 28 d'abril de 1958, el Juzgado Superior de Revisiones de Madrid li comunica que per tramitar l'expedient ha de residir a Espanya.¹⁹

En una declaració jurada de data 6 d'agost de 1960 declarava que vivia a Tarragona, des del 31 de març anterior. Mentre esperava la resolució de l'expedient treballava a l'Acadèmia Almi, al carrer Blasco de Garay, 4, de Barcelona, com a professor de Francès i Cultura General.²⁰

El jutge superior de revisions, el 3 de febrer de 1961, va resoldre deixar sense efecte la separació del servei i el reintegrà al cos, però imposant-li un trasllat fora de Catalunya durant cinc anys i la inhabilitació per a càrrecs directius i de confiança.²¹ Tot indica que va decidir no reincorporar-se com a mestre nacional i va romandre a Catalunya.

A Barcelona va mantenir la militància clandestina a l'aleshores ilegal PSUC.

Els records de la seva filla són confusos, va arribar a la capital catalana amb vuit anys, per tant, no sap res de les arriscades activitats paternes. Només manté un viu record d'una trobada a Torre Baró, on va veure, per primer cop, el seu pare prenent la paraula en un acte públic, adreçant-se a la

18 Archivo General de la Administración. Expediente de depuración de el/la maestro/a Sergio Puig Almirall. Aiguamúrcia (Tarragona).

19 *Íbid.*

20 *Íbid.*

21 *Íbid.*

gent que s'hi havia aplegat, envoltats per la imponent presència d'efectius de la Policia Armada a cavall.

El barri de Torre Baró està situat a la vessant sud-oest de la serra de Collserola, a Barcelona. Es va desenvolupar com un barri d'autoconstrucció fet per la població immigrada els anys cinquanta i seixanta del segle passat. La concentració obrera i la manca d'equipaments el van fer un barri capdavanter en les lluites polítiques i reivindicatives, com reflecteix la publicació clandestina *Unidad. Órgano del Comité de Barcelona del PSUC*, que en un número de maig de 1967 relaciona concentracions del Primer de Maig, que serien similars a la viscuda per la família Puig: «No sólo en once —como han dicho las informaciones oficiales— sino en veintitantas provincias por lo menos han tenido lugar demostraciones obreras y populares el día 1º de mayo. Y en alguna de aquellas no hubo una, sino varias, conmemoraciones democráticas. Las concentraciones de Torre Baró (Barcelona capital), can l'Artiller (Badalona), Torre de la Fuensanta (Bajo Llobregat), Fuente de la Cañas (Tarrasa), Bosque de San Julian (Sabadell) lo confirman brillantemente».²²

◆ Segon exili i mort

Al caliu del Maig de 1968 a França, a Barcelona i Madrid s'havia incrementat la protesta de treballadors i estudiants. A aquesta darrera ciutat hi morí l'estudiant Enrique Ruano, a mans de la policia. En un ambient tens, s'incrementava la repressió, el 24 de gener de 1969 es declarava l'estat d'excepció a tot Espanya, que suspenia les escasses garanties jurídiques que les lleis del règim reconeixien a la ciutadania.

Durant l'estat d'excepció, al mateix mes de gener, Sergi Puig va haver de fugir a París, la policia anava al seu darrere. Se'n va anar sol, precipitadament, mentre la família restava a Barcelona.

El 18 de juny d'aquell any, Sergi Puig morí a París, víctima d'un infart de miocardi.

A Tarragona, dos dies després, es publicava al *Diario Español*, l'únic diari local, editat per la Prensa del Movimiento, una esquela mortuòria encarregada pels seus familiars. Es va publicar en català, en aquella època tolerat pel règim en l'àmbit privat.

²² *Unidad. Organo del Comité de Barcelona del P.S.U.C.* Maig de 1967, p. 1.

Sergi Puig Almirall

Mestre Nacional

Morí a París, el 18 del corrent a causa d'un atac cardíac.

(A.C.S.)

Els seus afligits senyora, fills, germans i demés familiars, els pregunen un record per a la seva ànima.

Tarragona, Juny de 1969²³

El redactat és un model d'austeritat i equilibri entre l'obligat catolicisme imperant a l'Espanya franquista i un esperit laic. Està encapçalada per una creu, però es demana un record, no una oració, que era més habitual aleshores. També sembla endevinar-se una picada d'ull en definir-lo com a «mestre nacional», un títol del qual n'estava orgullós, però que mou a la reflexió: què hi feia un mestre nacional a París?

La seva filla recorda que per aquells anys havia estat apartat de les tasques del partit. És possible que l'afectés el conflicte obert entre la direcció del PCE i Enriqué Líster, que arrossegava una llarga història de desavinences amb el secretari general, Santiago Carrillo. Es van posar de manifest arran de la intervenció soviètica a Txecoslovàquia d'agost de 1968, el PCE la va condemnar públicament, decisió a la qual es va oposar Líster. La direcció del PCE va apartar els dirigents de línia més filosoviètica, o poc afins a Carrillo.

Però la publicació periòdica *Treball*, que era l'òrgan central de comunicació del PSUC, que aleshores s'imprimia i distribuïa de manera clandestina, en el número de juliol de 1969, incloïa una sentida i objectiva necrològica de Sergi:

Sergi Puig ha mort a l'exili.

Sergi Puig ha lluitat més de trenta anys per veure alliberat el nostre poble de la petja brutal del franquisme. Ha donat una i altra vegada el millor de si mateix per la causa dels treballadors, per la causa del socialisme, de la democràcia.

Era jove i encara ha mort a l'exili. En el seu segon exili, imposat aquesta vegada per la revifalla del terrorisme desfermada per la dictadura en els darrers mesos.

El nostre company Sergi Puig ha mort lluny dels seus i en terra estrangera perquè pesava sobre ell amenaça de detenció i perquè es veié obligat, a fi de burlar aquesta amenaça i poder seguir defensant els interessos dels

23 *Diario Español*, 21 de juny de 1969, p. 3.

treballadors i les llibertats del seu poble, a deixar casa i treball, a separar-se de dona i fills, a fer esforços que li han resultat fatals.

És una víctima de la repressió; un combatent caigut en plena acció cara als botxins franquistes. Des d'aquestes planes volem expressar a la seva esposa i fills, als seus germans i familiars, tot el caliu del Partit, tota l'estima que els seus companys de lluita sentíem per Sergi Puig.²⁴

Està enterrat al cementiri de Chartres, en una tomba al costat dels membres de les Forces Françaises de l'Intérieur (FFI), que és el nom que englobava, des de 1944, les diferents organitzacions que lluitaren contra l'invasor nazi a França.

LLUIS BALART BOIGUES
Museu d'Història de Tarragona

◆ Bibliografia

ARDIACA, Pere: *La fundació del PSU de Catalunya. Selecció de textos*. Edicions Avant. Barcelona, 1986.

MARTORELL, Alfons: *República, revolució i exili. Memòries d'un llibertari reusenc*. Edicions del Centre de Lectura. Reus, 1993.

MIRAVITLLES, Jaume: *Los comunicados secretos de Franco, Hitler i Mussolini*. Plaza & Janés SA Editores. Barcelona, 1977.

PEYSSON, Johannes, «Lucas». *Céux d'Ambléon: Histoire d'un maquis*. 1946.

PIQUÉ, Jordi. *La crisi de la rereguarda. Revolució i guerra civil a Tarragona (1936-1939)*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Barcelona, 1998.

◆ Fonts consultades

Arxiu Històric de l'Ajuntament de Tarragona (AHMT).

Archivo General de la Administración.

Biblioteca Hemeroteca Municipal (BHMT).

Centre Documental de la Comunicació (CEDOC). Universitat Autònoma de Barcelona.

²⁴ *Treball. Òrgan central del P.S.U. de Catalunya*, juliol de 1969, p. 3.